



Selvitys:

SE TUNNE, KUN SAA DIAGNOOSIN

Pitkääikaissairaiden näkemyksiä
terveydenhuollon kehittämiseksi

ALKUSANAT

”Luoja, anna minun kuolla ennen kuin hyvinvointijärjestelmä romahtaa” totesi eräs vaikeaa pitkäaikaissairautta sairastava mies. Riipaisevaan kommenttiin tiivistyvät pelot, joita Suomen ikääntyminen, heikko taloustilanne ja mietteet sosiaali- ja terveyspalveluiden tulevaisuudesta herättävät.

Monille menneisyys näyttäytyy tulevaisuutta parempana ja kaikki muutokset nähdään uhkana. Kuitenkin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistus luo tilaisuuden kehittää palveluita vastaamaan entistä paremmin myös pitkäaikaissairauksia sairastavien tarpeisiin.

Tämä selvitys antaa päätöksen-
teon ja palveluiden kehittämisen
tueksi arvokasta ja kokemuk-
seen perustuvaa tietoa siitä,
mitä pitkäaikaissairauksia sairastavat itse toivovat tulevaisuuden terveydenhuollolta. Selvitykseen on vastannut yli 1 000 potilasjärjestöjen jäsentä.

Kehittämistyö on tärkeää myös siksi, että pitkäaikaissairauksien aiheuttama yhteiskunnallinen taakka on merkittävä. Terveystenhuollon suorista kustannuksista valtaosan (75 %) arvioidaan aiheutuvan pitkäaikaissairauksista. Alentuneen työkyvyn ja työkyvyttömyyden yhteiskunnallisten kustannusten arvioidaan olevan nelinkertaisia suoriin kustannuksiin nähden*.

Pitkäaikaissairauksien aiheuttamia haittoja ja kustannuksia voidaan vähentää ennaltaehkäisyn lisäksi oikea-aikaisella ja oikealla hoidolla**. Nykyinen terveydenhuollon järjestelmä on kuitenkin rakentunut pääosin akuuttien sairauksien poishoittoon eikä vastaa kroonisten sairauksien toistuvaan ja jatkuvaan hoidon ja hoivan tarpeeseen***.

Suurin osa selvitykseen vastanneista haluaa pysyvämmät ja pidemmät hoitosuhteet sekä parempaa sairauden seurantaa. Vastaajat haluavat samalla osallistua itse aktiivisemmin omaan

hoitoonsa ja sen suunnitteluun sekä lisätä valinnanvapautta palveluntarjoajien valinnassa. Tutkimus vahvistaakin käsitystä siitä, että kroonisia sairauksia sairastavat potilaat haluavat itselleen vahvemman ja aktiivisemmän roolin, eivätkä halua olla pelkästään passiivisia hoidon kohteita.

Haluan kiittää Kestävän Terveystenhuollon -hanketyöryhmää sekä kyselyssä mukana olleita potilasjärjestöjä, jotka antoivat arvokkaan panoksensa ja erilaisia näkökulmia selvityksen tekemiselle. Lisäksi erityiset kiitokset AbbVien strategisten terveys-hankkeiden päällikkö Laura Simikille, jota ilman koko tutkimus ei olisi valmistunut.

Panu Laturi
Johtaja, SOSTE

**Research Note: Chronic Disease Management in Europe, Marin Gemmil, European Commission, 2008*

*** Tackling chronic disease in Europe -strategies, interventions and challenges, Busse, Blumel & al, Observatory Studies Series N 20, 2010*

****Research Note: Chronic Disease Management in Europe, Marin Gemmil, European Commission, 2008*

JOHDANTO

Yhä suurempi osa suomalaisista elää entistä pidempään. Vaikka monet vakavat sairaudet on voitettu ja elämme yhä vanhemmiksi, sairastamme kuitenkin länsinaapureihimme verrattuna paljon.

Väestön ikääntyminen, sairastavuus ja suurten ikäluokkien siirtyminen eläkkeelle lisäävät yhteiskunnan menoja ja vähentävät tehdyn työn määrää. Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut muodostavat julkisen sektorin suurimman ja yhä kasvavan menoerän.

Kestävän tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että terveydenhuoltojärjestelmää ja yhteiskuntaa kehitetään siten, että suomalaisten terveys sekä työ- ja toimintakyky olisivat parhaalla mahdollisella tavalla turvattu. Ja että jatkossakin järjestelmä pystyy tarjoamaan riittävät, laadukkaat palvelut kaikille niitä tarvitseville varallisuudesta riippumatta.

Hyväkään lääkäri tai hoitaja ei yksin voi selvitä potilaidensa hoidosta, mikäli terveydenhuoltojärjestelmällä ei ole vakaata perusrakennetta ja rahoituspohjaa. Sote-rahoituksen monikanavaisuus ja järjestelmän sirpaleisuus tekevät palvelujen kustannusten arvioimisen ja keskinäisen vertailun vaikeaksi.

Erityisesti pitkäaikaissairauksissa yksi kustannusten merkittävä aiheuttaja on uusiutuva ja suunnittelematon hoidontarve. Hoitoketjujen koordinaatiota parantamalla olisi saavutettavissa merkittäviä säästöjä. Samalla voitaisiin tuottaa potilaalle arvokkainta mahdollista hyötyä, eli nykyistä parempaa ja vaikuttavampaa hoitoa - asiakaslähtöisesti.

Hoitoketjujen kehittäminen on myös potilaiden toive. Suurin osa pitkäaikaissairaista toivoo pysyviä, asiantuntevia hoitosuhteita sekä vahvempaa osallisuutta. Potilaiden osallistuminen oman hoitonsa suunnitteluun si-

touttaa heidät vahvemmin hoidon toteuttamiseen ja ottamaan vastuuta hoidostaan.

Työurien pidentäminen, toimintakyvyn ylläpitäminen sekä sairastavuuden vähentäminen eivät tapahdu itsestään, vaan siihen vaaditaan eri tahojen yhteistyötä. Hyvinvoiva Suomi syntyy hyvinvoivista ihmisistä.

Kestävä Terveydenhuolto -hanke tähtää siihen, että tulevaisuuden terveydenhuolto, hyvinvointi sekä yhteiskunta ovat vakaalla pohjalla. Kestävä Terveydenhuolto -hankkeen valmistelutyöryhmässä ovat mukana Finanssialan Keskusliitto, Lääkäriliitto, Sitra, SOSTE, Tehy, YTHS ja AbbVie.

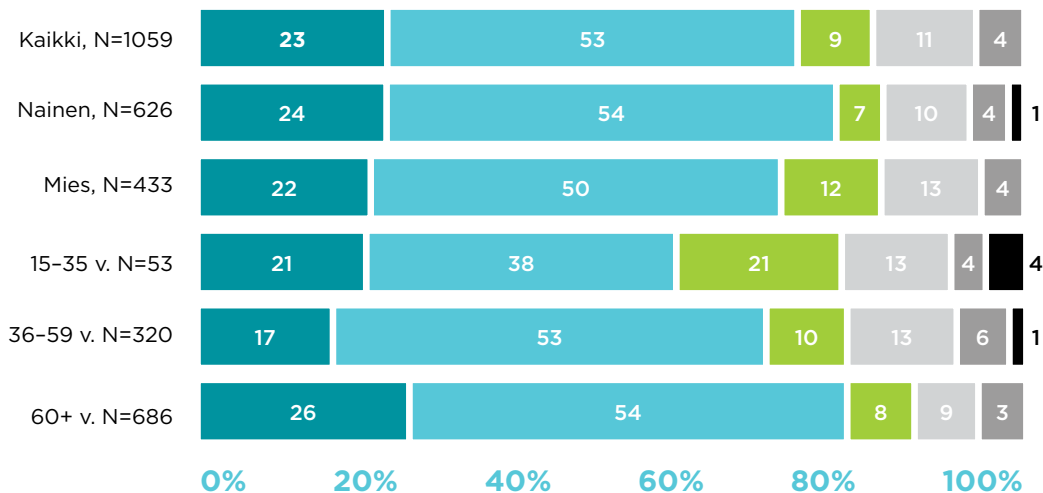
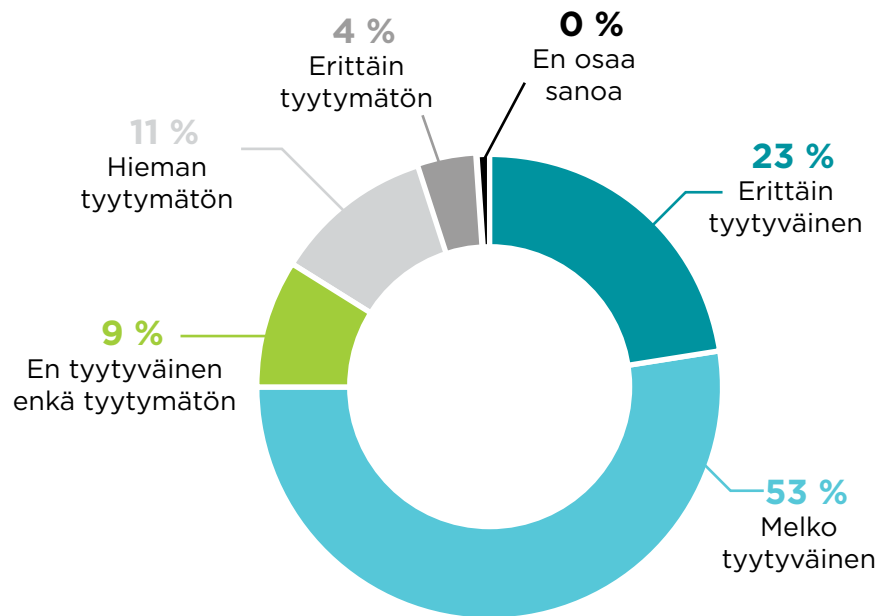


PITKÄAIKAISSAIRAAT OVAT TYITYVÄISIÄ ELÄMÄÄNSÄ

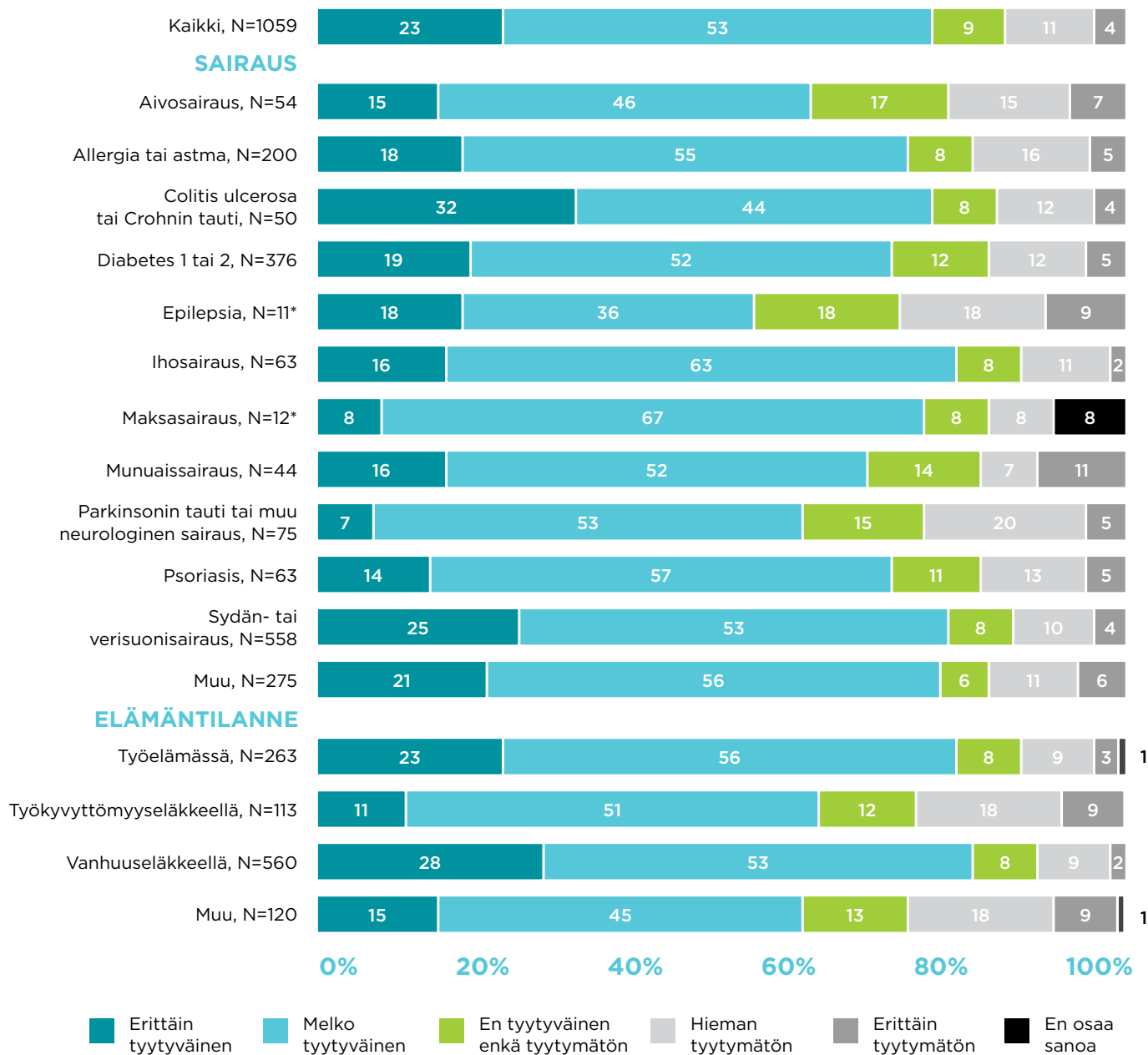
Yleinen tyytyväisyys elämään on korkealla tasolla. Selvitykseen vastanneista olivat joko erittäin tai melko tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä, näin vastasi 75 %. Tyytyväisimpiä olivat yli 60-vuotiaat.

Vain 4 % vastaajista oli erittäin tyytymättömiä. Tyytyväisyyttä vähensivät neurologiset- ja aivosairaudet sekä hieman myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleminen.

KUINKA TYYTYVÄINEN OLET YLEISESTI OTTAEN ELÄMÄÄSI TÄLLÄ HETKELLÄ?



KUINKA TYYTYVÄINEN OLET YLEISESTI OTTAEN TÄLLÄ HETKELLÄ?







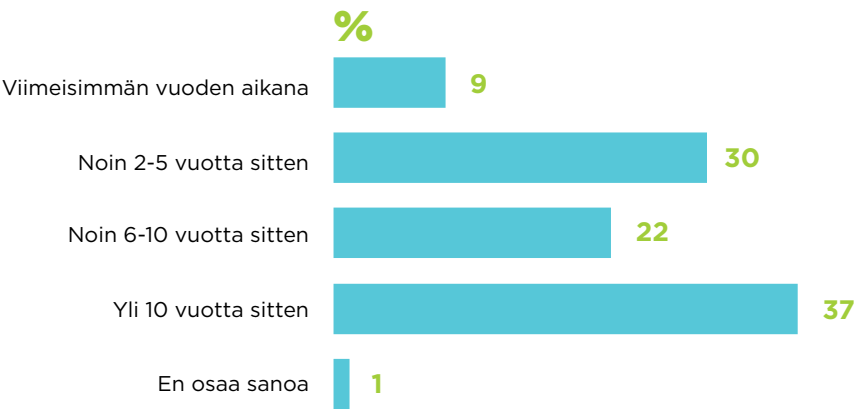
PITKÄAIKAISSAIRAUDEN DIAGNOOSI TEHDÄÄN NOPEASTI

Suurin osa vastaajista on elänyt sairautensa kanssa pitkään.
Vastaajista 37 % oli saanut diagnoosinsa jo yli 10 vuotta sitten,
87 % vähintään yli 2 vuotta aiemmin.

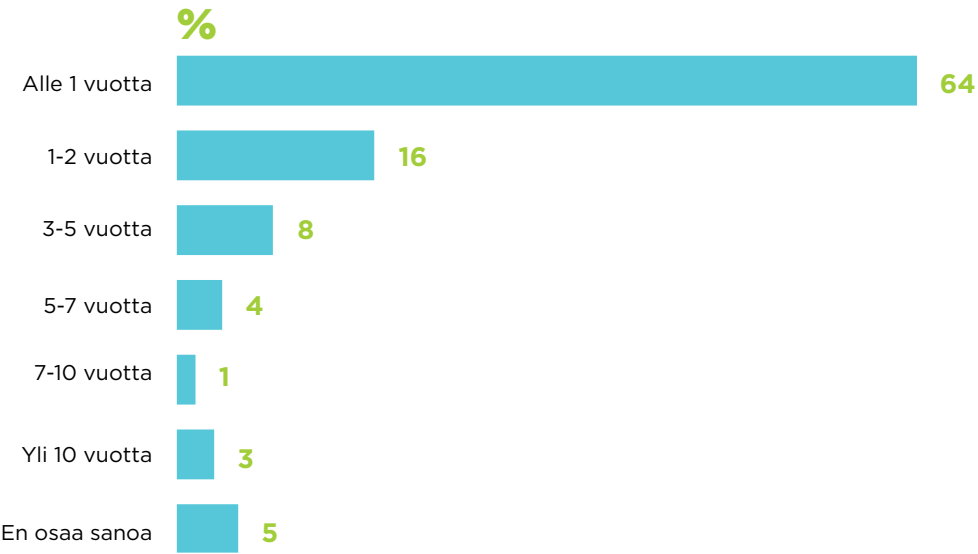
64 % vastaajista oli saanut diagnoosinsa vuoden sisällä oireiden tai epäilyn
alkamisesta. Aivosairauksissa diagnoosin sai alle vuodessa 78 %.
Nuoret olivat saaneet diagnoosinsa keskimääristä nopeammin.

Psoriasista sairastavista kuitenkin vain 41 % oli
saanut diagnoosin alle vuodessa.

MILLOIN PITKÄAIKAIS- SAIRAUTESI TODETTIIN?



AIKA OIREIDEN ALKAMISESTA (TAI SAIRAUDEN EPÄILYSTÄ) OIKEAN DIAGNOOSIN TEKOON





TERVEYSKESKUS ON YLEISIMMIN KÄYTETTY PALVELU - SAMALLA SIIHEN OLLAAN TYYTYMÄTTÖMÄMPIÄ KUIN MUIHIN

Terveyskeskuksessa asioidaan yleisimmin, 72 % on asioinut siellä viimeisen vuoden sisällä. Erikoislääkärin palveluita on käyttänyt 39 %, neurologisia sairauksia potevista 72 %.

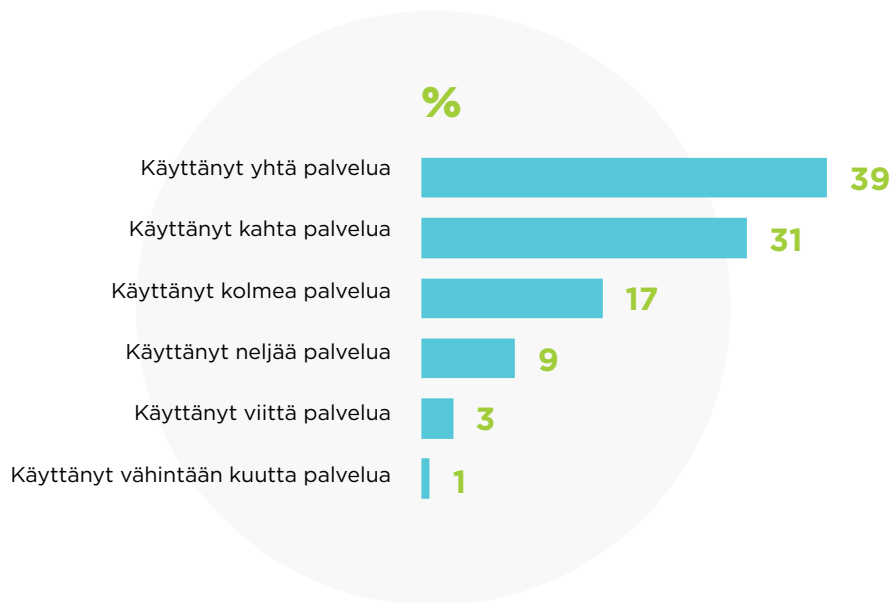
Suurin osa vastaajista oli käyttänyt vähintään kahta eri palvelua. Terveyskeskus on myös ensisijainen kontakti 48 %:lle.

Enemmistö vastaajista oli tyytyväisiä käytettyihin palveluihin. Terveyskeskuksen palveluihin oltiin kuitenkin tyytymättömämpiä kuin muihin, vain 29 % oli erittäin tyytyväinen sen palveluihin, kun muissa palveluissa erittäin tyytyväisten osuus vaihteli välillä 45 %-57 %.

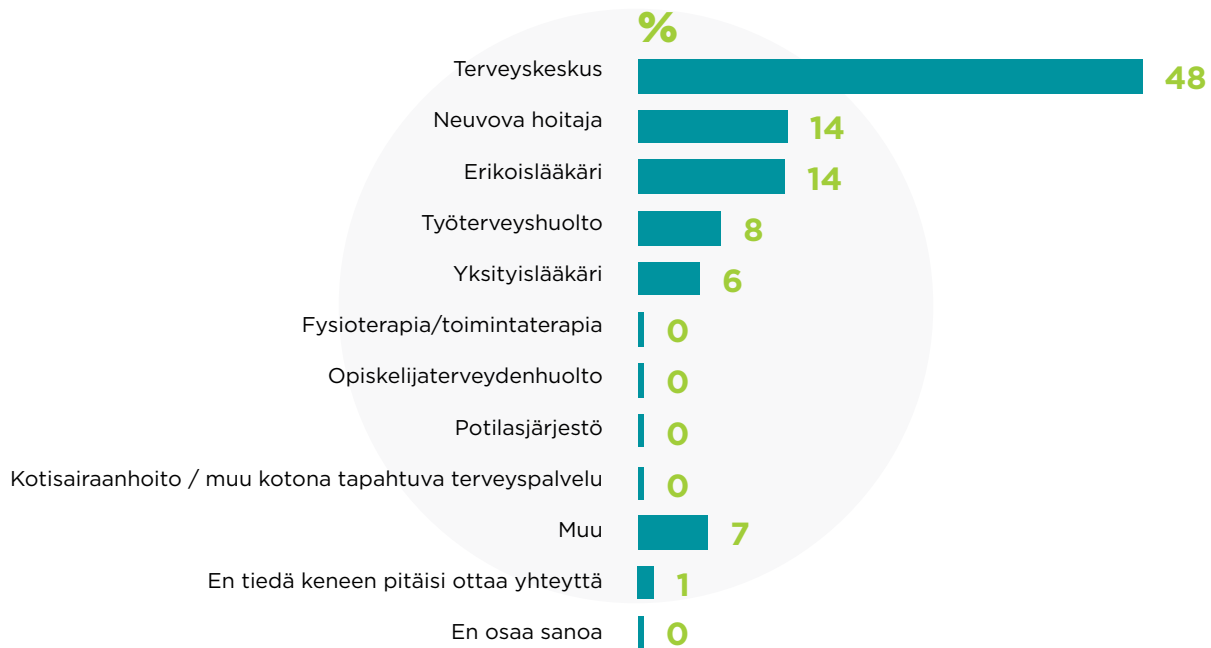
MITÄ TERVEYDENHUOLLON PALVELUITA OLET KÄYTTÄNYT VIIMEISIMMÄN VUODEN AIKANA?



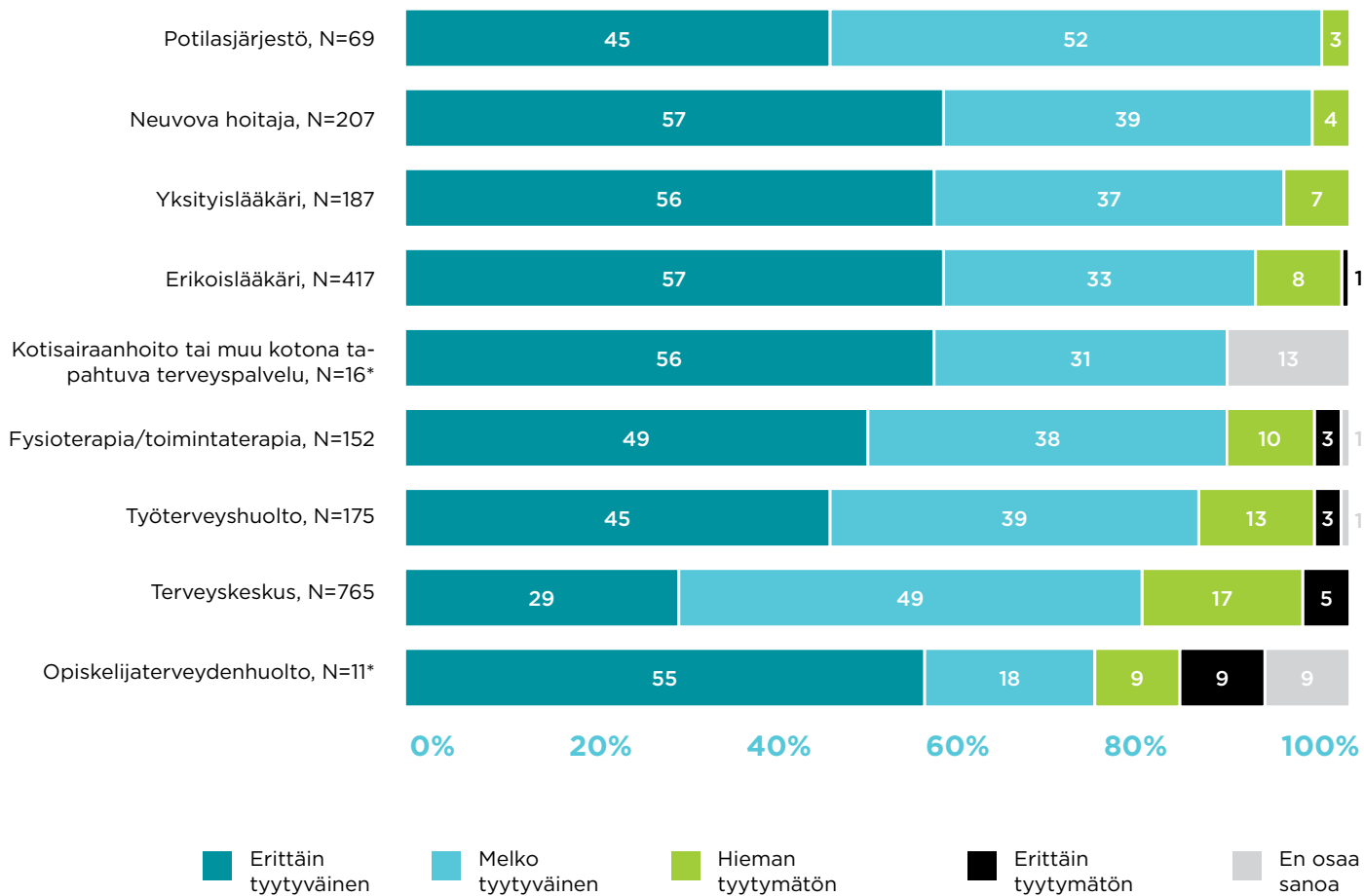
**MITÄ TERVEYDENHUOLLON PALVELUITA OLET KÄYTTÄNYT
VIIMEISIMMÄN VUODEN AIKANA
PITKÄAIKAISSAIRAUTESI HOITOON TAI SEURANTAAN?
VALITSE KAIKKI, JOITA OLET KÄYTTÄNYT VIIMEISIMMÄN VUODEN AIKANA**



KENEEN OTAT ENSISIJAISESTI YHTEYTTÄ PITKÄAIKAISSAIRAUTEESI LIITTYVISSÄ ASIOISSA?



KUINKA TYYTYVÄINEN OLET KÄYTTÄMIISI TERVEYDEN- HUOLLON PALVELUIHIN?







PYSYVÄN HOITOSUHTEEEN PUUTE AIHEUTTAA ENITEN TYYTYMÄTTÖMYYTTÄ

Vastaajista 24 % mainitsi pitkäaikaisen hoitosuhteen puutteen tyytymättömyytensä aiheuttajaksi, seuraavina olivat pitkät jonotusajat 21 % ja sairauden seurannan hajanaisuuden/puutteen 21 %. Vastaajista 23 % koki, että mikään ei aiheuta heille tyytymättömyyttä.

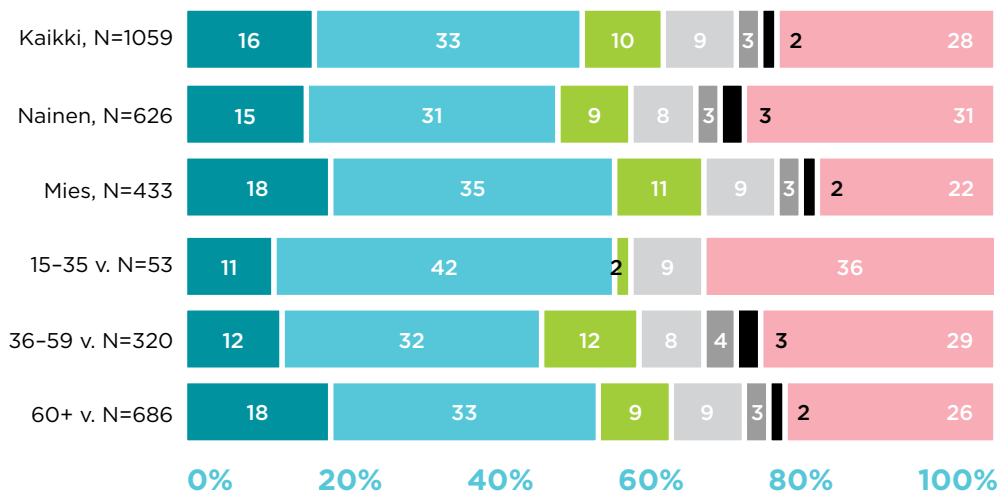
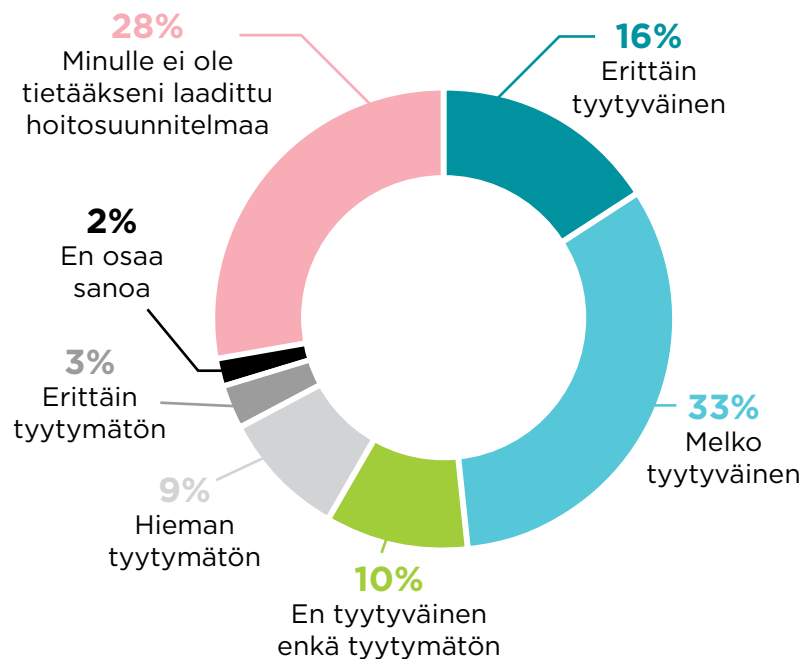
Vastaajista 49 % oli joko melko tai erittäin tyytyväisiä siihen miten heidän hoitosuunnitelmansa laadittiin. Kuitenkin jopa 28 % vastasi, että heille ei ole heidän tietääkseen laadittu hoitosuunnitelmaa.

Tyytyväisimpiä olivat nuoret ja miehet, kun taas ihosairauksia potevista 37 %:lla ei ollut hoitosuunnitelmaa. Tyytyväisyys ja hoitosuunnitelman olemassaolo vaihteli varsin suuresti eri sairauksia potevilla.

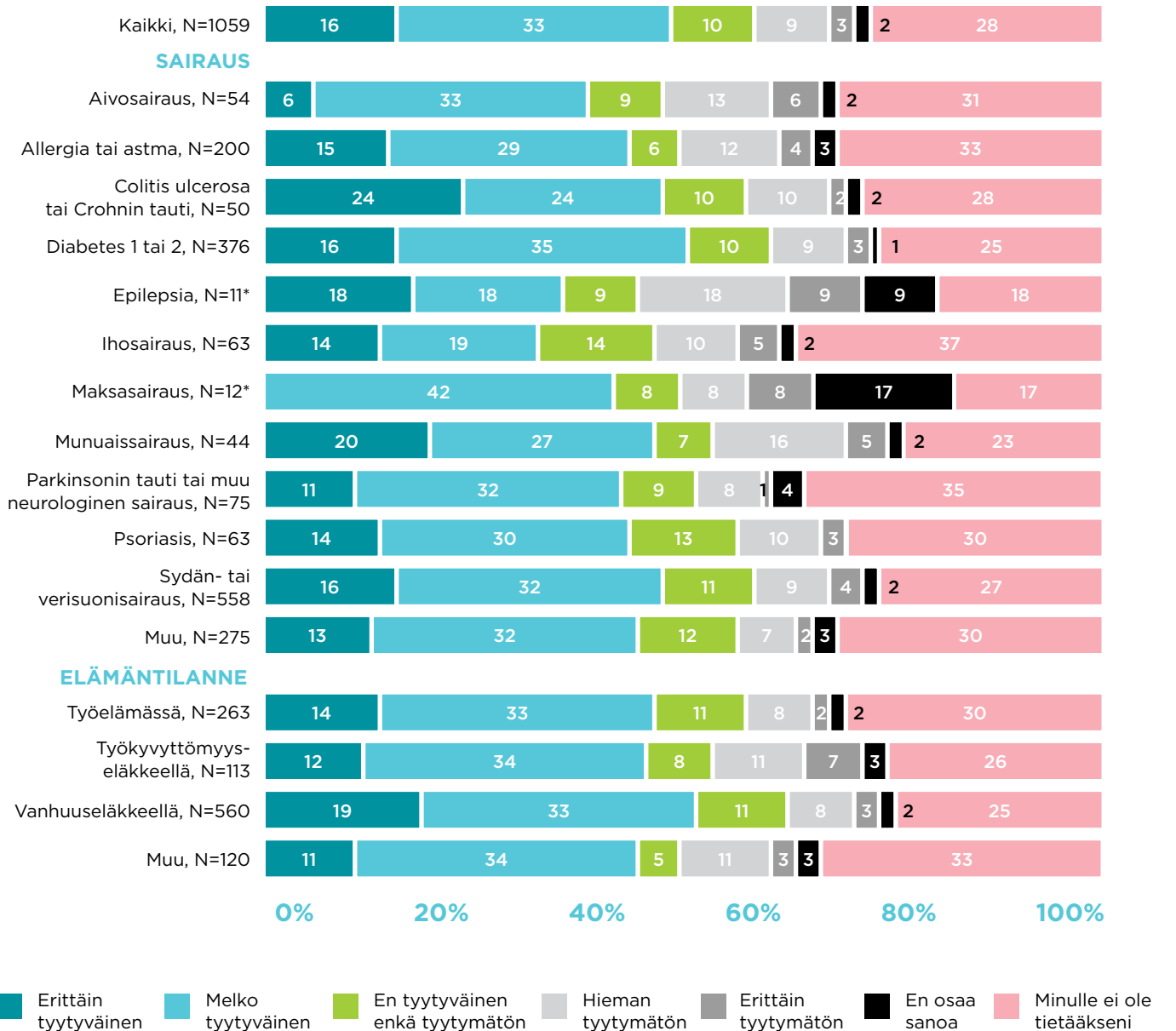
MITKÄ KOLME ASIAA AIHEUTTAVAT ENITEN TYYTYMÄTTÖMYYTTÄ PITKÄAIKAISSAIRAUTESI HOIDOSSA JA SEURANNASSA?



KUINKA TYYTYVÄINEN OLET SIIHEN, MITEN HOITOSUUNNITELMASI TEHTIIN?



KUINKA TYYTYVÄINEN OLET SIIHEN, MITEN HOITOSUUNNITELMASI TEHTIIN?



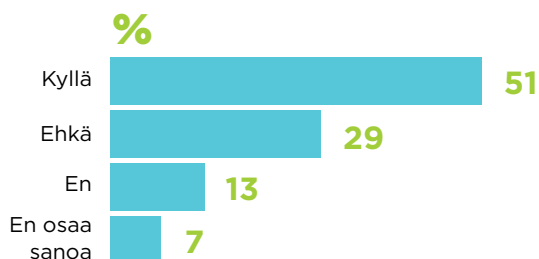


PITKÄAIKAISSAIRAUKSIA SAIRASTAVAT HALUAVAT OSALLISTUA OMAN HOITONSA SUUNNITTELUUN JA PÄÄTÖKSENTEKOON

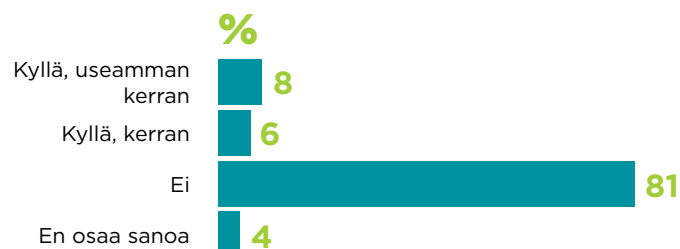
Puolet haluaa osallistua nykyistä enemmän oman hoitonsa suunnitteluun. Vastaajista 51 % haluaa osallistua enemmän, 29 % haluaa ehkä osallistua enemmän ja 13 % ei halua, 7 % ei osannut sanoa mielipidettään.

Eniten halutaan osallistua keskustelemalla lääkärin kanssa (59 %), seuraavaksi päättämällä hoidosta yhdessä lääkärin kanssa (35 %) ja päättämällä lääkityksestä yhdessä lääkärin kanssa (27%).

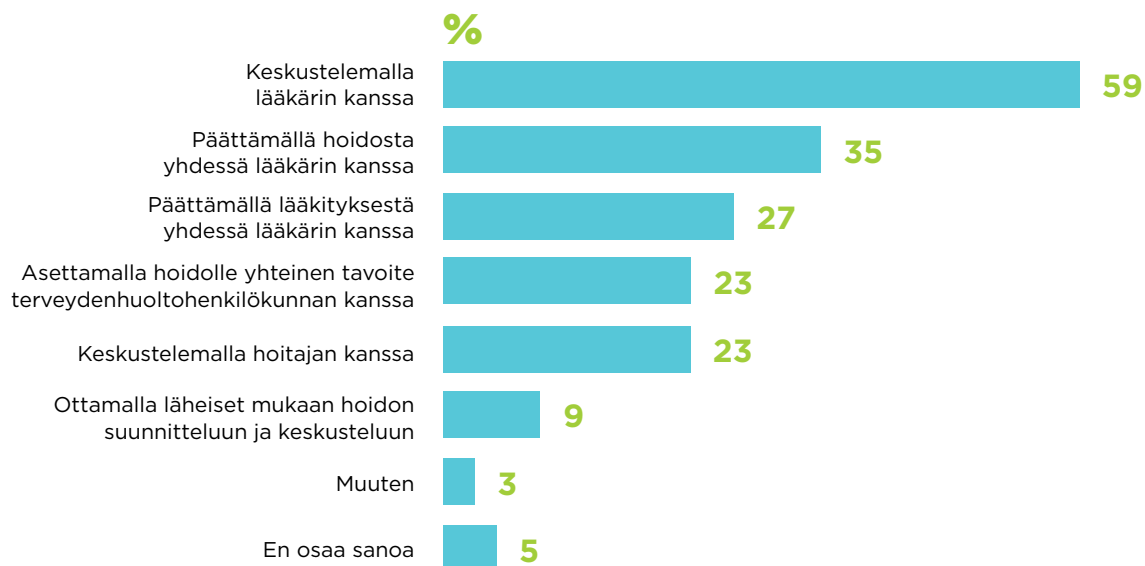
HALUAISITKO OSALLISTUA OMAN HOITOSI SUUNNITTELUUN NYKYISTÄ ENEMMÄN?



ONKO LÄÄKÄRISI VAIHTANUT SAIRAUTESI HOITOA TAI LÄÄKITYSTÄ SOPIMATTA KANSSASI?



MILLÄ TAVOIN HALUAISIT OSALLISTUA HOITOSI SUUNNITTELUUN NYKYISTÄ ENEMMÄN?





PITKÄAIKAISTA HOITO- SUHDETTA TOIVOTAAN

Vastaajista 51 % toivoo pitkäaikaissairautensa hoitoon liittyen pitkäaikaista hoitosuhdetta. Joka kolmas toivoo, että hoidosta vastaisi erikoislääkäri ja 29 % toivoo, että he voisivat keskustella sairauteensa perehtyneiden asiantuntijoiden kanssa.

MITÄ SEURAAVISTA TOIVOISIT PITKÄ-AIKAISSAIRAUTESI HOITOON LIITTYEN?





KUNTOUTUSTA TOIVOTAAN TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN TUKEMISEEN

Vastaajista 39 % toivoo enemmän kuntoutusta tukemaan työ- ja toimintakykyä, 29 % haluaa lisää tietoa terveydenhuollosta, 26 % toivoo toimivia palvelu- ja hoitoketjuja. Kuntoutusta toivovat erityisesti 50-64 -vuotiaat, työkyvyttömyyseläkkeellä ovat ja neurologisia sairauksia potevat.

MITEN TYÖ- JA TOIMINTAKYKYÄSI TULISI MIELESTÄSI TUKEA JA EDISTÄÄ PITKÄ- AIKAISSAIRAUTESI OSALTA?



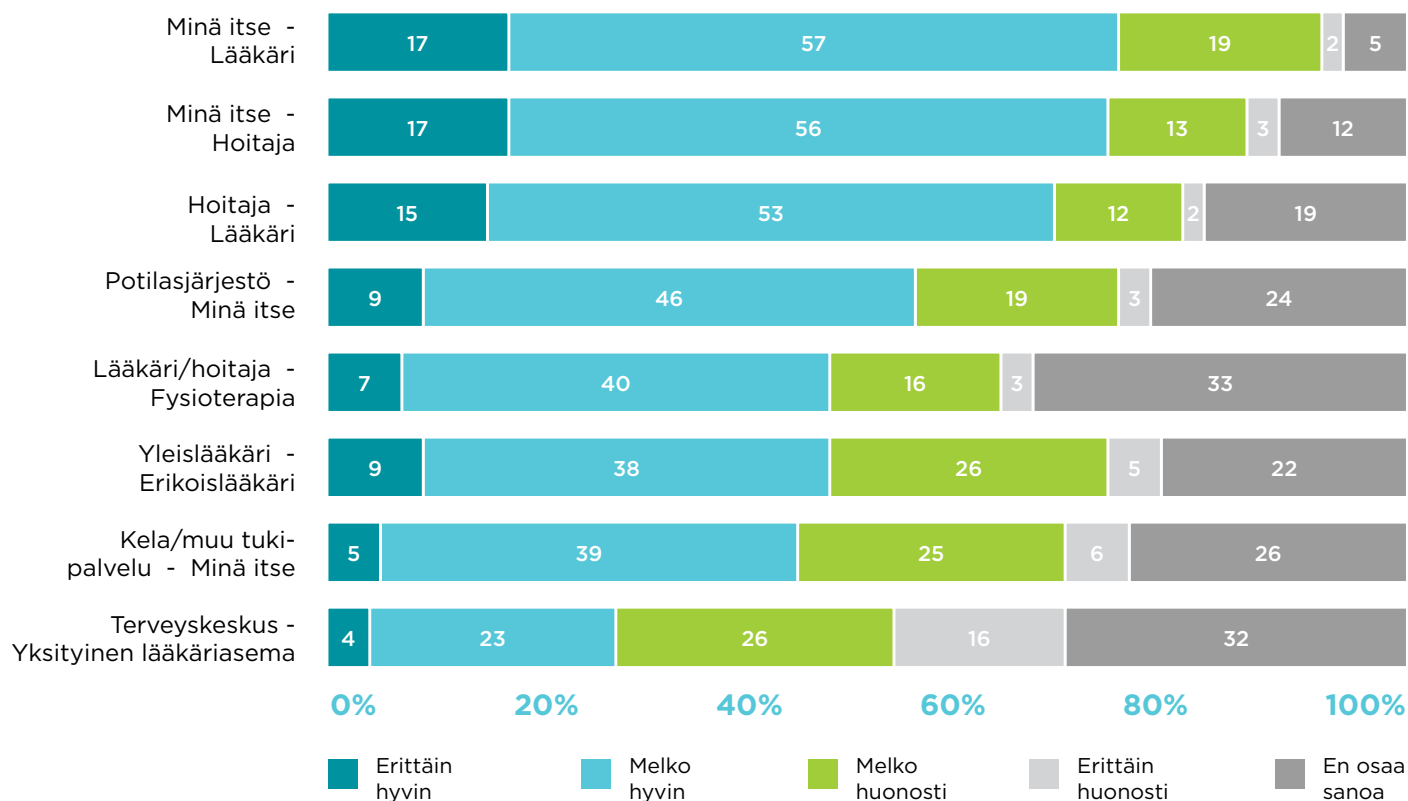


TIEDONKULKU TOIMII ERITYISESTI POTILAAN JA LÄÄKÄRIN TAI HOITAJAN VÄLILLÄ

Tiedonkulkuun ollaan tyytyväisimpiä potilaan ja lääkärin ja potilaan ja hoitajan välillä sekä myös hoitajan ja lääkärin välillä.

Tieto ei vastaajien mielestä kulje kovin hyvin terveyskeskuksen ja yksityisen lääkäriaseman välillä.

MITEN HYVIN TIEDONKULKU TÄLLÄ HETKELLÄ TOIMII ERI TERVEYDEN- HUOLLON TOIMIJOIDEN VÄLILLÄ?



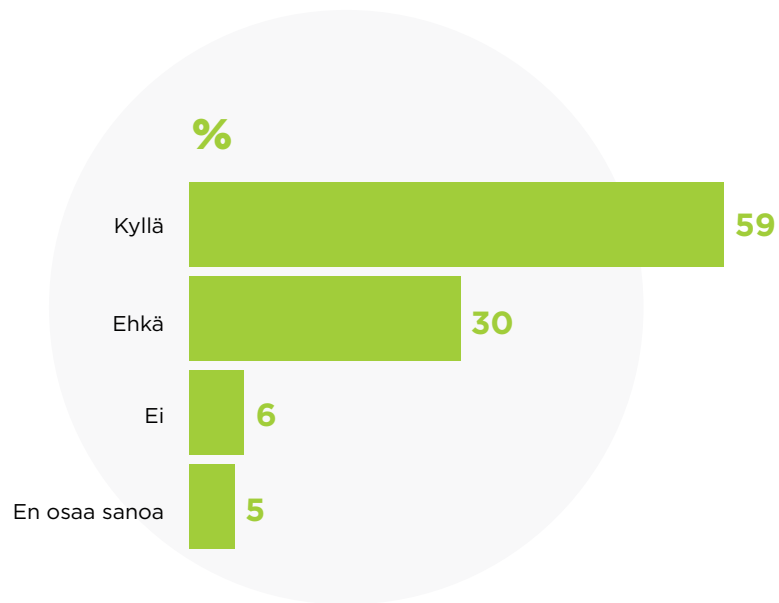


ENEMMISTÖ HALUAISI ITSE VALITA TERVEYDENHUOLLON PALVELUNTARJOAJAN - VARSINKIN JOS SAISI PITKÄAIKAISEN, ASIAANTUNTEVAN HOITOSUHTEEN

Näin vastasi 59 % tutkimukseen osallistuneista ja 30 % vastasi ehkä. Vain 6 % ei haluaisi itse valita. Palveluntarjoajaa oltaisiin valmiita vaihtamaan pitkäaikaisen hoitosuhteen takia (52%), saadakseen enemmän asiantuntemusta ja osaamista pitkäaikaissairaudestaan (45%) ja saadakseen moniammatillisen tiimin palveluita (28 %). Erityisesti allergiaa, astmaa tai ihosairauksia sairastavat haluaisivat pitkäaikaisemman hoitosuhteen, samoin pääkaupunkiseudulla asuvat.

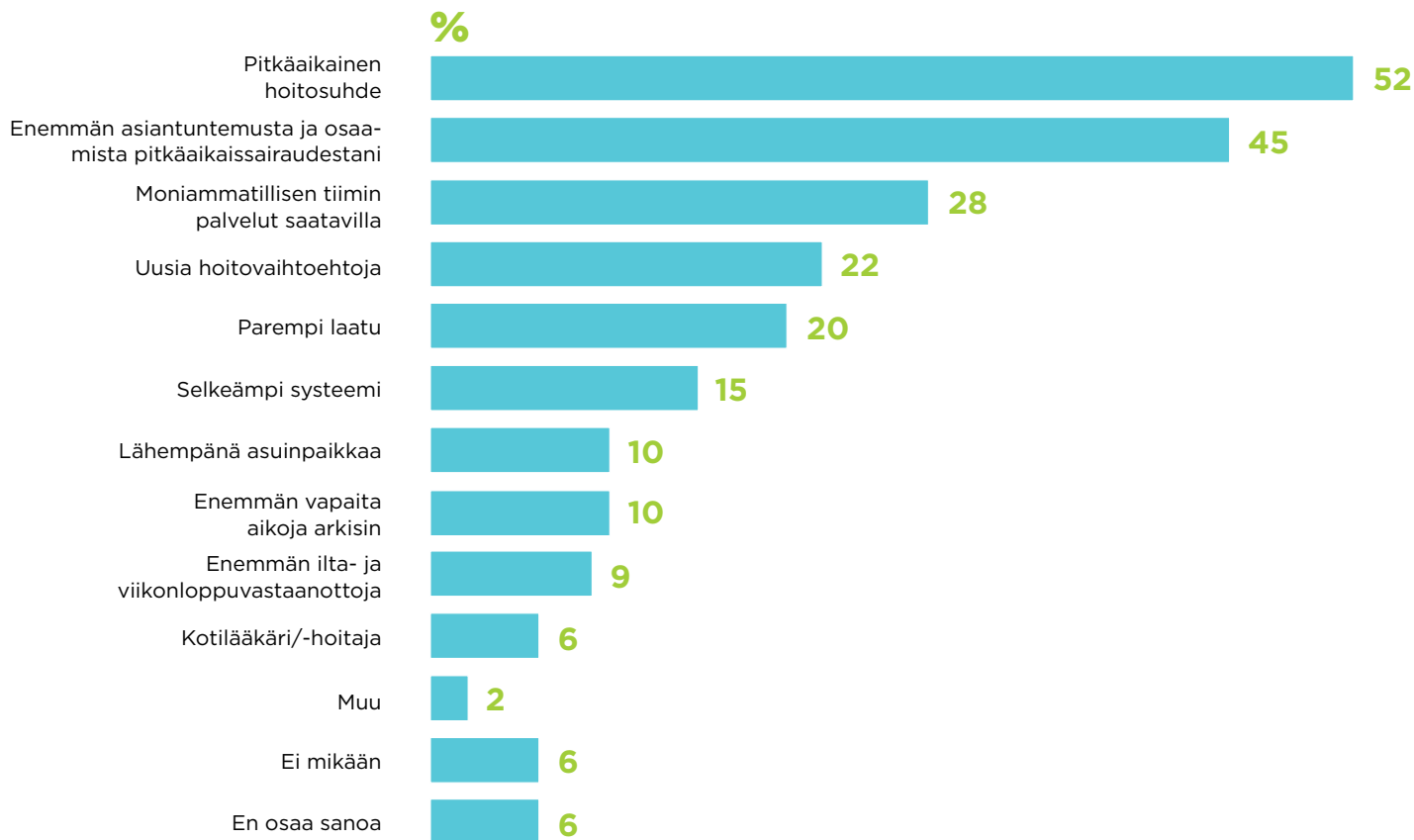
Joka neljäs olisi valmis maksamaan enemmän em. palveluista. Tämän lisäksi vastaajista 44 % saattaisi olla valmis maksamaan enemmän. Maksuhalukkaimpia olisivat korkeammin koulutetut ja ne jotka haluaisivat myös itse osallistua hoitosuunnitelman laadintaan.

HALUAISITKO ITSE VALITA TERVEYDENHUOLLON PALVELUNTARJOAJAN?

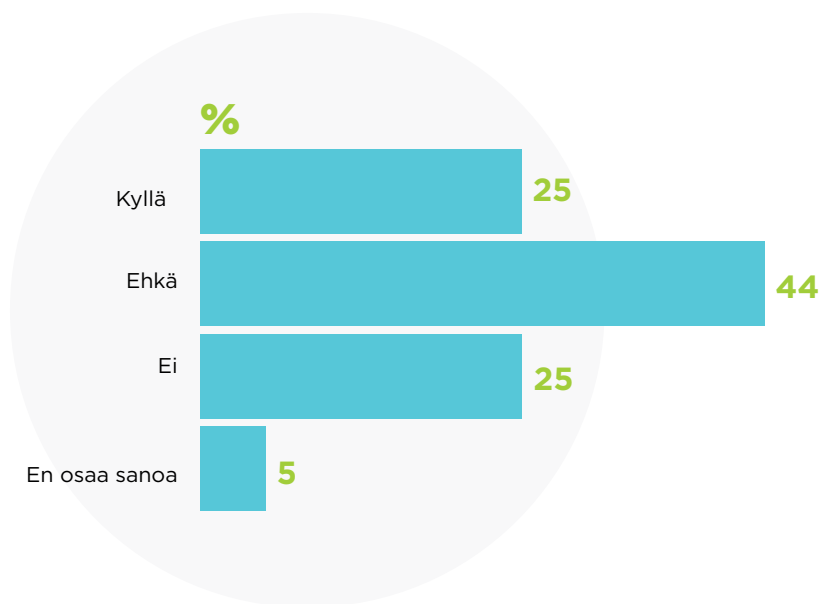


MILLÄ PERUSTEELLA OLISIT VALMIS VAIHTAMAAN PALVELUNTARJOAJAA?

VALITSE KORKEINTAAN KOLME TÄRKEINTÄ SYYTÄ.



OLISITKO VALMIS MAKSAMAAN ENEMMÄN TERVEYDENHUOLLON PALVELUISTA, JOS SAISIT EDELLÄ MAINITTUA PALVELUA?





SÄHKÖINEN AJANVARAUS JA RISKIEN KARTOITUS KIINNOSTAVAT

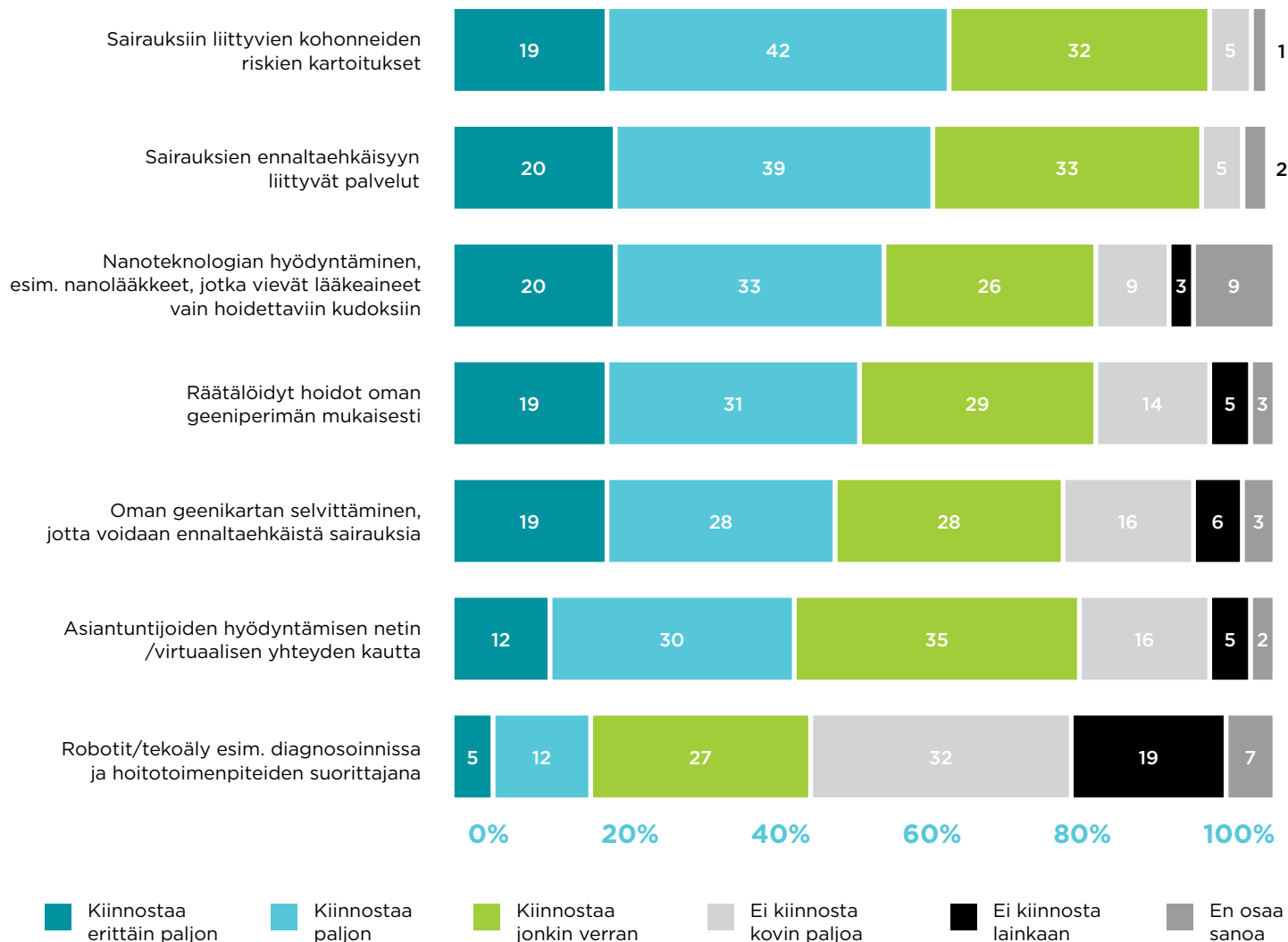
Vastaajista 61 % haluaisi käyttää sitä, erityisesti miehet ja 30-49 -vuotiaat. Reilu kolmannes haluaisi hyödyntää sähköistä keskustelupalstaa, jossa voi keskustella ammattilaisten kanssa. Lääkärin etävastaanottoa netissä haluaisi käyttää 28 %.

Sairauksien kohonneiden riskien kartoitus ja ennaltaehkäisy kiinnostaisi tulevaisuudessa. Lähes kaikkia (93%) kiinnostaisi ainakin jonkin verran tulevaisuudessa kartoittaa sairauksien kohonneita riskejä, 61 % kiinnostaisi paljon. Myös muut kysytyt palvelut kiinnostavat enemmistöä, paitsi robottien tai tekoälyn hyödyntäminen, se kiinnostaa vain 44 %

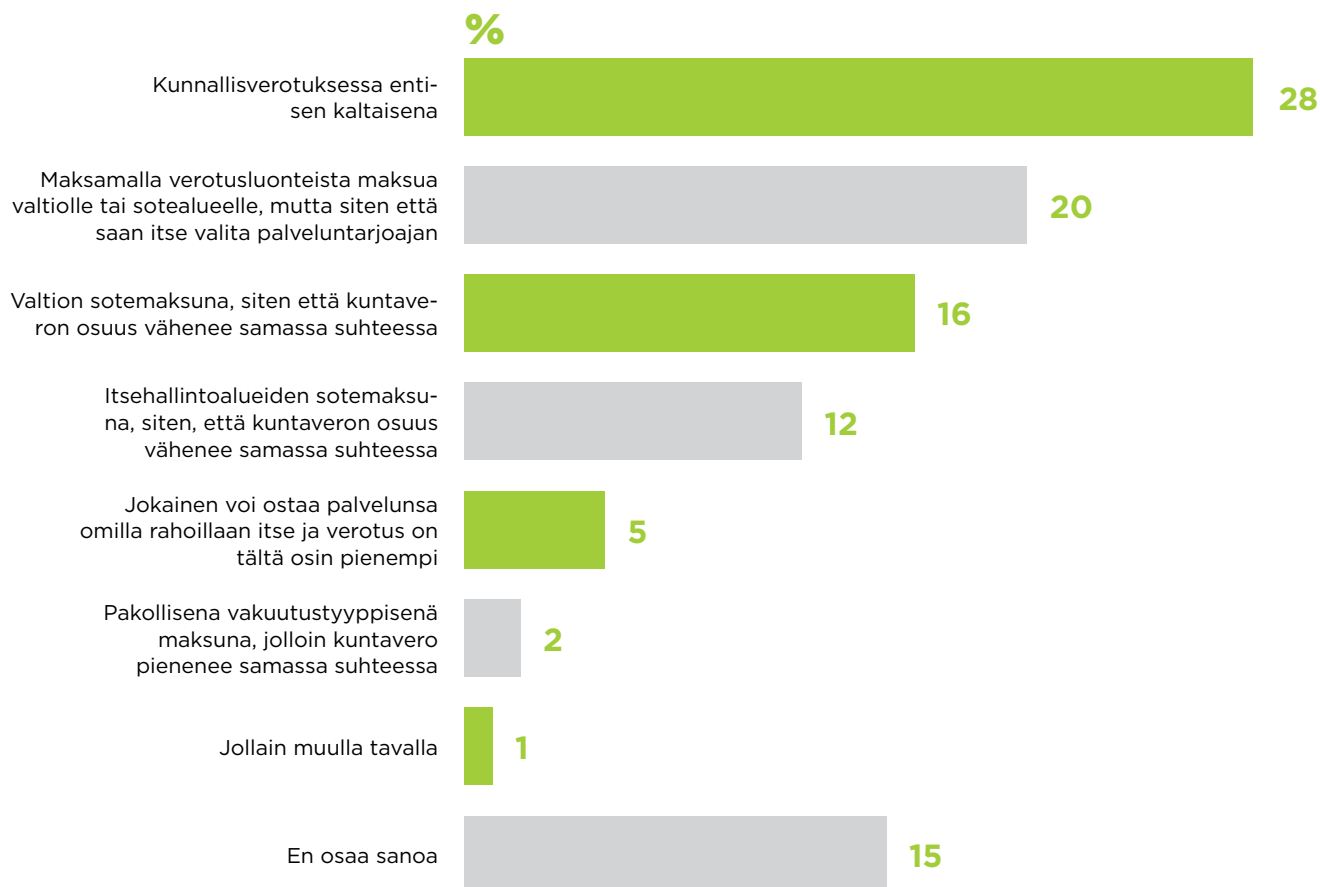
MITÄ SÄHKÖISIÄ PALVELUITA HALUAISIT KÄYTTÄÄ TULEVAISUUDESSA ENEMMÄN?



MILLAISTEN TERVEYDENHUOLTOON LIITTYVIEN PALVELUIDEN KÄYTTÖ VOISI KIIINNOSTAA SINUA TULEVAISUUDESSA?



MITEN MIELESTÄSI TULEVAISUUDESSA TULISI KATTAA TERVEYDEN- JA SOSIAALIHUOLLON KUSTANNUKSET?





TIIVISTELMÄ

Pitkäaikaissairaat ovat pääosin tyytyväisiä elämäänsä. Diagnoosit on saatu varsin nopeasti ja palveluihin ollaan varsin tyytyväisiä.

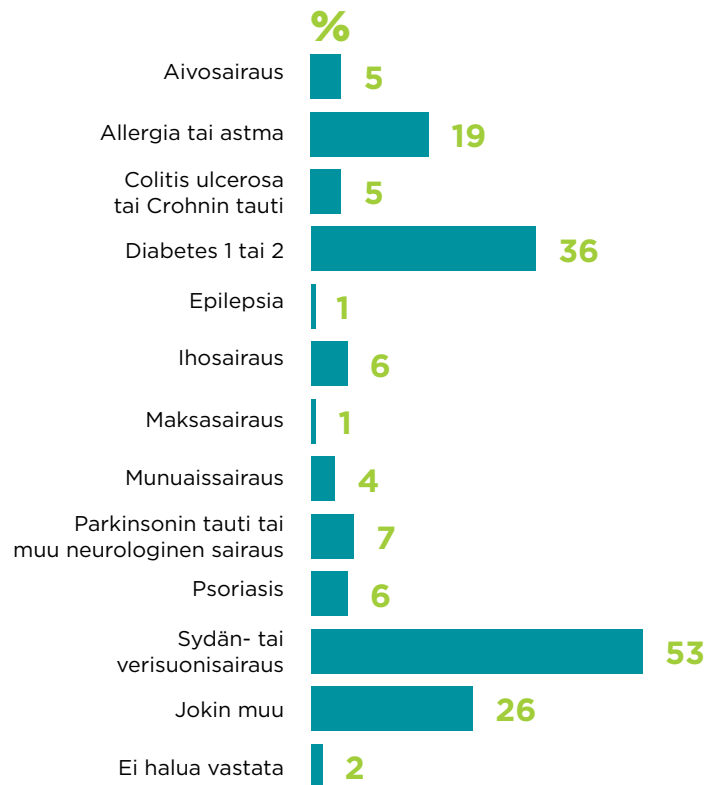
Hoitosuunnitelman laadinnassa, seurannassa ja tiedonkulussa on kuitenkin puutteita. Lisäksi vastaajat haluavat osallistua itse aktiivisemmin omaan hoitoonsa ja toivovat pidempiä hoitosuhteita. Myös omaa valinnanvapautta halutaan enemmän palveluntarjoajien valinnassa.

Sähköisiä palveluita ollaan varsin valmiita käyttämään ja tulevaisuuden palvelut kiinnostavat robotteja lukuun ottamatta lähes kaikkia.

On myös huomattava, että avovastauksissa tuli kymmeniä kiitoksia siitä, että terveydenhuollon asiakkailta kysytään mielipidettä edes jostain.

"Kiitos, että saan tuoda mielipiteitäni esiin."

VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT



VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT



TIETOA SELVITYKSESTÄ

TAUSTAA | Selvitys on osa Kestävän Terveydenhuollon -projektia, jossa mukana ovat SOSTE, Lääkäri-liitto, Tehy, Sitra, YTHS, AbbVie ja Finanssialan Keskusliitto. Kyselyn pohjalta tehty selvitys luovutetaan sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylälle, sekä sitä hyödynnetään myös muussa edunvalvontatyössä.

Taustalla halu ymmärtää terveyden ja hyvinvoinnin teemoja useista näkökulmista, asiakaslähtöisesti ja tutkia sitä kohdistetusti eri potilasjärjestöjen jäsenistössä. Tietoa tarvitaan mm. päätöksenteon tueksi ja strategisen suunnan arviointiin, ja pitkäaikaissairaiden tarpeiden ymmärtämiseen.

TUTKIMUSMENETELMÄ | Web-kysely. Potilasliitot lähettivät jäsenilleen sähköpostitse kutsun kyselyyn. Ei kiintiöitä, mutta kertymistä seurattiin, jotta se muistuttaisi liittojen keskinäistä kokosuhdetta.

KOHDERYHMÄ | Potilasliittojen jäsenet: Allergia- ja astmaliitto, Aivoliitto, Crohn&Colitis, Diabetesliitto, Iholiitto, Munuais- ja maksaliitto, Parkinsonliitto, Psoriasisliitto, Sydänliitto. Näytteeseen valittiin satunnaisotos yli 15-vuotiaista potilasjäsenistä. Liittokohtainen näytekoko määräytyi liiton jäsenmäärän mukaan. Ei kiintiöitä.

KENTTÄTYÖAIKA | ma 25.1. – su 7.2.2016

VASTAAJAMÄÄRÄ | Tavoite N=1000. Otot yhteensä N=1059. Liittokohtaiset vastaajamäärät: Allergia- ja astmaliitto N=30, Aivoliitto N=48, Crohn&Colitis N=39, Diabetesliitto N=261, Iholiitto N=29, Munuais- ja maksaliitto N=37, Parkinsonliitto N=67, Psoriasisliitto N=41, Sydänliitto N=507.

DATAN KÄSITTELY | Vain kokonaan täytetyt lomakkeet otettiin analyysiin. Dataa ei ole painotettu. Avoimet vastaukset listattu erilliseen Exceliin taustamuuttujien kanssa.

KÄYTTÖOIKEUS | Tutkimuksen tulokset ovat tilaajan omaisuutta. Tuloksia ei saa esittää julkisesti tavalla, joka antaa liioitellun, vääristyneen tai harhaanjohtavan kuvan TNS Gallupin tuottamista havainnoista ja tiedoista. Julkistaminen ei myöskään saa vahingoittaa TNS Gallupin tai minkä tahansa muun TNS-konserniyhtiön mainetta tai liiketoimintaa. Jokainen julkinen lausunto on varustettava asianmukaisella merkinnällä tutkimuksen toteuttajasta. Tilaajalla ei ole oikeutta myydä tuloksia kaupallisiin liiketoiminnan tarkoituksiin. Muut käyttöön ja vastuisiin liittyvät asiat kirjattu TNS Gallupin Vakioehtoihin.

LISÄTIETOJA |

SOSTE / johtaja Panu Laturi, panu.laturi@soste.fi

AbbVie / strategisten terveyshankkeiden päällikkö Laura Simik, laura.simik@abbvie.com.

TNS Gallup / yksikönjohtaja Tarja Penttilä, tarja.pentila@tnsglobal.com.



KESTÄVÄ TERVEYDEN- HUOLTO

"Asettukaa vahvasti potilaan asemaan ja välttää byrokratiaa"

"Minä ja useat tuttavani emme millään haluaisi vaivata terveydenhuoltoa turhaan. On jo työlästä saada ajanvaraus lääkärille. Kun sinne menee, toivoisi, että voisi samalla kertoa useamman ongelman. Luulisi lääkärinkin aikaa säästyvän, kun potilaan ei tarvitse tulla uudestaan toisen vaivansa kanssa."

*"Yleensä olen saanut asiallista palvelua, mutta kovin ilotonta.
Tuo on ehkä väärä sana, mutta en sitä muutenkaan osaa kuvata."*

"Onnea matkaan, toivottavasti tulos on sellainen, että maallikkokin saa selvää ilman lakimiestä :)"

"Kun sos- ja terv.huollon palveluja kehitetään, tärkeää olisi kuunnella asiakkaita!! Poliitikot ja asiantuntijat usein vieraantuneet tavallisesta elämästä! Heillä omat hoitosysteemit!!!"

"Ihminen tarvitsee kunnioittavaa kohtaamista."

*"Huomioikaa paremmin potilaan toiveet hoitotavoista ja paikoista,
pelkkä sanelupolitiikka ei tänäpäivänä enää toimi."*

*"Jos sairaudenhoitomaksut, pkl käyntimaksut lääkekulut ym vielä nousee tästä tasosta,
joudun silloin tinkimään hoitotasosta ja lääkkeistä erittäin runsaasti ja joudun sossusta hakemaan
toimeentulotukea joka tuntuu tyhmältä rahansiirrolta valtiontaskusta toiseen..."*

"Olkaa tarkkoina, ettei rahvasta jymäytetä."

*"Toivon että koko Suomeen saadaan kaikille tasapuolinen, kattava ja hyvä terveydenhoito,
vaikka tulisi kulujakin vähän enemmän, mutta kerralla kunnon uudistus!"*

"Työterveyshuollon loputtua eläkkeelle jäännin jälkeen on ollut hurja pudotus olla terveyskeskuksen varassa."

"Töissä ollessa hoidettiin huolella ja nyt eläkkeellä esim. Erikoislääkärille vaikea päästä."

*"Ihmistä kuultava ja uskottava potilaan omiin kokemuksiin, tuntemuksiin ja arvioihin
omasta terveydentilasta, nykitekniikka kaikin mahdollisin tavoin käyttöön, rahoitusta uusien sovellusten
kehittämiseen ja tätä kautta säästyvä aika potilastyöhön ja ihmisten kuuntelemiseen. Hoitoketjut toimimaan
yhtä hyvin, kuin AVH:n hoidossa, kuntoutuksessa käyttöön kaikille avoimet sovellukset nettiin, mm. liikuntaohjeet,
neuropsykologiset kuntoutustehtävät."*